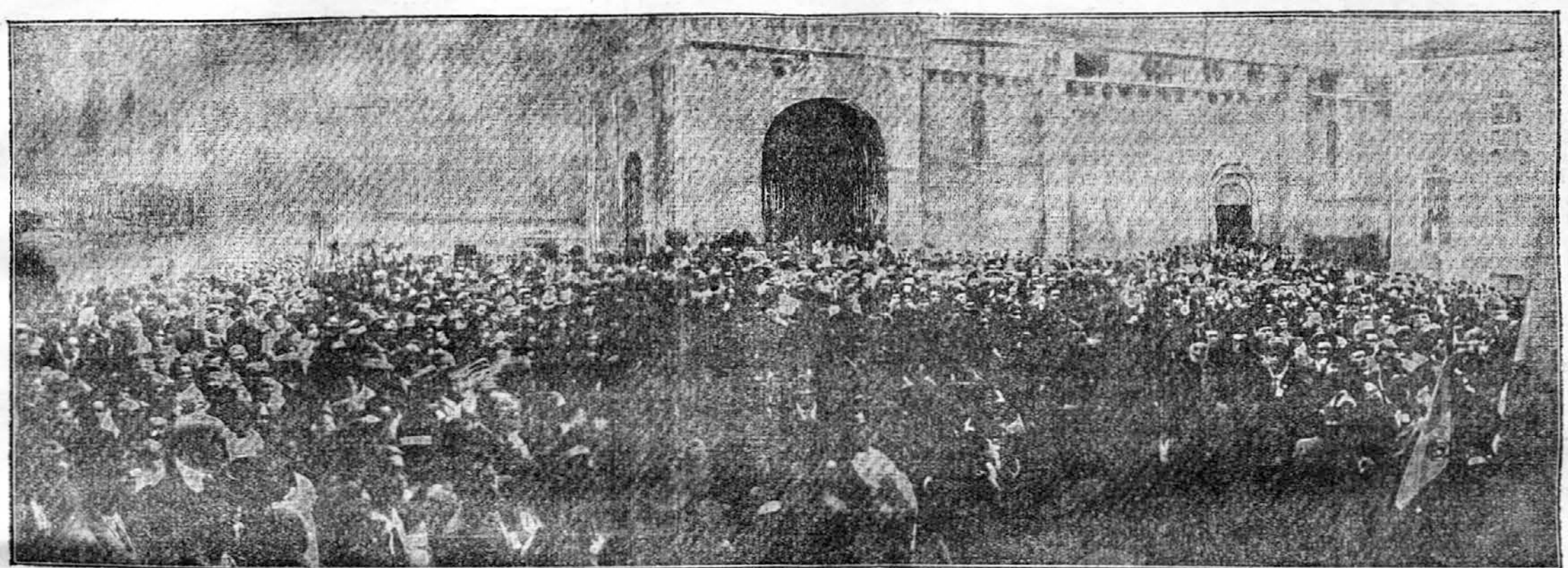

NAROČNINA ZA JUGOSLA-
VIJO ČETRTLETNO DIN 15
CELOLETNO DIN 60/ZA
INOZEMSTVO JE DODATI
POŠTNINO/OGLAŠI PO
CENIKU/POSAMEZNA
ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA
V VČITELJSKI-TISKARNI/
ROKOPIŠI SE NE VRA-
ČAJO/ANONIMNI DO-
PIŠI SE NE PRIOBČV-
JETO/POŠTNINA PLA-
ČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Veličastni tisočglavi zbor Orjune v Trogiru 28. VII. 1926.

R. PETERLIN-PETRUŠKA:

Orjuna v Kranju.

(Gotovim ljudem v album).

Ste mislili, da nas nič več ne bo,
da je uspel en napad vam zavraten,
da je z vašim donosom in vašo lažjo
nam vir moči in razvoj zapečaten.

Naša moč pa izvira iz naroda tal
in v zmoti ste vi, vaša rimska gospoda,
ker predno „orjunc“ poslednji bo pal,
usahnila prej bo vam v Tiberi voda...

Kot zvestih podložnikov najlepši vzor
pred kraljem ste stali v sutanah in v frakih,
a če mogel, zakričal še vrabcev bi zbor:
„Bog, reši ga, reši prijateljev takih!“

Vi, stari lakaji (prej Dunaja) Rima!
Katero je leto, katera je zima,
ko v besnem sovraštvu še Njega ste kleli,
ki Mu spomenik zdaj ste s cvetjem odeli? —

V zavetju nekdanjih avstrijskih žandarjev
le zbirajte zlobo, darujte jo besom;
državo in narod, moč njega vladarjev
pa čuva Orjuna z budnim očesom!

Orjuna ne odstopa!

Od hipa, ko je zavihral nad na-
šo zbegano zemljo prvi orjunaški
prapor in oznanjal narodu da vsta-
ja iz njegovih bolečin in trpljenja
nova sila borbe in samožrtvovanja,
pa do danes, ko v diaspori vzne-
miramo sene ocilindranja in mazi-
lenih gospodov. Sma bili Orjunaši
nosilci borbenega duha in odpora
proti vsemu kar bi bilo narodu vsi-
lenega. Strašni so bili že boji, ki jih
je morala izvojevati Orjuna proti
nepregledni fronti zapeljanih in za-
vodljivcem, ki so hoteli s svojimi
nakanami preprečiti to, kar je zapi-
sanega že od početka na orjunaških
praporih — popolno zmago orjuna-
ške ideologije. Ni ga v naši politični
povestnici pokreta, ki bi moral pre-
boleti toliko udarcev, kakor baš Or-
juna, katera je s svojim idealnim
članstvom odbila vse še tako kon-
centrične napade in odneslo doslej
še vedno zmago z bojišča.

Ta čas pa so stopili na pot Or-
juni sedanji vlastodržci, hoteli po-
izkusiti njihovo srečo in borbenost
nad orjunaškimi falangami v utele-
ljeni zavesti, da je Orjuna zanje Da-
moklejev meč, ki zamore lepega
dne temeljito izporemeniti današnje
veselo stanje in izvesti e krstolov-
ci in rušilci države pošten obračun.

nim aparatom poslušnim na migljaj
— na drugi pa je bila sirotica —
Orjuna — sama in brez sredstev,
ali pa z Orjunaši!

Detali so gospodje Orjuna ne
sma pred obličje Kralja, katerega je
spremijala na vseh njegovih trnje-
vih potih. Ko so se še oni solnčili
bodisi v milosti Habsburžanov, ali
pa v vlačugah do Nizli z ukrade-
nimi državnimi blaginjami v času,
ko je težal sedanji naš viteški nosi-
teli Krone smrtne bolan na obalah
prokleta in tisočkrat oplakovane
Albanije. Izdali so manifest in pri-
čele so se aretacije, zasliševanja in
šikaniranja kakršnih niso doživeli
niti komunisti v najtežjih dneh Ob-
znane. Ljudje, ki so poznali v borbi
s sovražniki samo tamburice, pre-
sa in prazne fraze so zaukazali
orožnikom, da naj poidejo nad Orju-
naše makar s strelnim orožjem in
da naj se dobro pripravijo!

Bilo na je zastoj vse! Orjuna,
ki ni odstopila pred navalom komu-
nističnih tolo in se umaknila tresku
njihovih bomb tudi ni klonila pred
naštrojimi ukazi gospodov, ki da-
nes vlada! Zaman so bili vsi tele-
fonski pogovori, šifrirane brzojav-
ke, strogo poverljiva in naidaleko-
sežnejša protizakonita povelja. Ko
je napočila določena ura so bili or-
junaški bataljoni na mestu, kjer so z
dejani dokazali, da se ne bodo nik-
dar dopustili nikomur v tej zemlji
odrivati ali zapostavljati. Prapor,
ki je zavihral tisti hip nad orjuna-
škimi falangami in njega odločna
obramba je le prvo in zadnje opo-
zori! Orjuna vsem, da naj se ne
šalijo z njo, ki je v Kranju pod tem
praporom samo manifestirala voljo
in moč! Bil pa je tudi znamenje po-
polne zmage Orjune nad onim, ki
mislijo z zaukazanimi navali prepre-
čiti Orjuni njeno historično poslan-
stvo, ki ga ji je namenila volja uso-
de. Tem je vedel napis:

SVOBODA ALI SMRT!

Napis ki znači, da Orjuna ne bo
nikdar zapustila svoje volje do popol-
nega integriranja jugoslovenstva,
da ne bo nikoli uslo raznim nič-
vrednim kamarilistom upostaviti
med njo in Krone pregrade, katere bi
ločile Orjuno od Krone, ki se ji mo-
ra dati položaj, ki ji pripada kot edi-
nem, neomahljivemu središču vse
borbe in dela za Nacijo, da so za-
man nade onih, ki mislijo da bodo
kamarilji, naša zemlja in to proda-
jali za Judežve cekline zemljiča-
nih sosedov in da ne bo nikoli gar-
da in pobornica kozarkoli ki ne bo
samo z narodom in voljan služiti sa-
mo volji jugoslovenski misli.

Napis oznanja pa tudi, da voli-
mo Orjunaši rajše smrt, kakor da bi

MESTNA ORJUNA V NOTINJI VASI PRI MARIBORU

razvije dne 8. avgusta 1926 svoj ORJUNAŠKI PRAPOR

SPORED:

1. Ob 9. in 10. uri dop. sprejem gostov na postaji Orehova vas-Slivenica.
2. Skupen odhod na slavnostni prostor.
3. Ob 11. uri razvitje praporja v navzočnosti oblastnega odbora.
4. Popoldne ob 3. uri ljudska veselica s plesom, šaljivo pošto itd.

Veselična vstopnina 5 Din.

Vsa jugoslovenska nacionalna javnost je iskreno vabljenal
ZDRAVO!

naš zato, ker smo s svojo krvjo in
neštetiimi mukami gradili to državo,
na ukaz zelenašev, korupcionistov,
rupašev in vse te raznoimenske so-
držve, ubijali oni, ki so postali dr-
žavljeni Jugoslavije samo zato, ker
smo jo mi izvojevali. Kako in kdo

bo z nami umiral v tej borbi bo po-
kazal čas — če ne bo že popreje
prekrižal zle nakane onih, ki mislijo,
da razpolagajo v Jugoslaviji samo
oni e karabinkami in bombami, od-
kar so po razpustu Orjune odredili
njeno razorožitev. A. V.

Razpust Orjune in Vojvodinci.

Iz poročila policijskega ravna-
telstva v Ljubljani je bilo dokaza-
no, da so bili pri incidentu v Pre-
šernovi ulici udeleženi e strani Or-
june člani vojvodinskih in beograjskih
Orjun, ki so se zapletli s poli-
cijo v borbo radi nepoznavanja te-
rena in ulic v Ljubljani. To stališče,
ki je bilo edino pravilno in resnično
smo zastopali tudi neprestano mi in
naglašali, da ni bilo članstvo ljub-
ljskih Orjun, kakor tudi njegovo
vodstvo udeleženo pri tem sponadu.
Na zahtevo Italije je morala gospo-
da v Ljubljani premeniti svoje
prvotno poročilo in okriviti kot glav-
no povzročiteljico teh nesrečnih
dogodkov organizacije Orjune ljub-
ljske oblasti, ki so sodelovale pri
njih, z njihovim vodstvom baš toli-
ko, kakor omenjeni gospodje leta
1918, pri ustanovitvi Jugoslavije.
Po načelu, da je v borbi proti ne-
prijetnim sovražnikom dovoljeno
uporabljati vsako orožje, se je po-
seglo do neresnici in na njenih trh-
lih temeljih skonstruiralo famozni
akt o razpustu Orjune, ki je po
sestavi in vsebini vreden člen ve-

sele volilne agitacije v Južni Srbiji,
katero vodijo tam vrli radikalni eks-
ponentje. Ta premišljeno skonstru-
irana in umetno stvorena laž je re-
voltirala tudi brate, ki so se udele-
žili gostoljubnega sprejema v Pre-
šernovi ulici. V imenu teh je podal
br. oblastni čelnik in direktor Vi-
dovdana Dobroslov Jevdžević sle-
deče odprto pismo:

Gospodu
Boži Maksimoviću.
Beograd.

Dne 27. julija je veliki župan
ljubljske oblasti po Vašem ukazu
prišel z razpuščanjem ljubljanske
Orjune. Ta Vaš nezakoniti akt ute-
meljete z napadom Orjunašev na
organe državne oblasti v Ljubljani
na Vidovdan leta 1926. Vi ste bili
pravočasno in točno informirani o
tem, kateri Orjunaši so bili žrtev
policijskega divjaštva. Navzlic temu
pa ste vendar smatrali potreb-
nim kaznovati organizacije na teri-
toriju Slovenije, ki niso pri sponadu
niti najmanj sodelovale. Ob tej pri-

liki izjavljam javno sledeče: V omenjenem, po policijski provokiranem spopadu sem prisostvoval jaz in izključno moji četniki iz novošadske in beografske oblasti. O niem ni vedelo prav ničesar niti vodstvo ljubljanskih Orjun, niti ljubljanski četniki. Z ozirom na to pade vsa odgovornost tako zakonito kakor politična za omenjeni spopad na mene, a nikakor pa ne na Orjuno ljubljanske oblasti. V slučaju, da ne boste gospod ministri i po tej moji izjavi upostavili zopet delovanje ljubljanskih Orjun, potem imam dovolj razlogov trditi, da je bil ljubljanski spopad samo dobro došel izgovor za izvršena poznanih zahtev poslanika ljubljanske kraljevine in da so bili na ljubav tuje sile odvzeti našemu najbolji ogroženemu teritoriju njegovi nesebični in prostovoljni čuvarki. Potreba mi ni seveda pri tem niti še posebej naglasiti, da prestanete s tem vi v naših očeh uživati spoštovanje, ki ga dolgujemo predstavniku kraljeve vlade.

Dobroslov Jevčević.

Tužni glasi.

Preganjane družtev. Ni še mesec dni od tega, od kar je oblast razpustila klub Esperantistov v Sv. Križu pri Trstu. Pred tednom dni so imeli člani izobraževalnega društva iz istega kraja sitnosti s karabinerji in milicijari, ko so se podali na izlet v Tomaj, kjer so zapeli nekaj nagrobnic na grobu mladega slovenskega pesnika Srečka Kosoveca. Ta dan je zadela kruta usoda drugi dve društvi v Sv. Križu. V ponedeljek je povabil karabinerski brigadir k sebi predsednika pred kratkim ustanovljenega mladinskega društva »Kovčiči« in mu je pokazal dekret tržaškega prefekta, s katerim se razpušča društvo, ki je imelo tako zelo kratko življenje. Niti celih osem dni. Kot vzrok se naveda protidržavni in prevratni duh društva, brez navedbe konkretnih podatkov in delstva, da obstoji v kraju že mladinsko društvo pod okriljem »Lega Nazionale«. Pismenega dekreta ali prepisa istega brigadir ni hotel izročiti.

Velik je tudi pritisk na društva, da se vpišejo v fašistovske vrste, in sicer spočetka v sindikate, pozneje seveda tudi v stranko. Tako so, kakor znano, privabili v svoj krog Velikorepenskio in Vrhovelsko godbo, ki pridno nastopata pri vseh fašistovskih procesijah na Krasu in no tržaškem tlaku v veliko zabavo zavednih Kraševcev in tržaških Italijanov, ki se javno smejejo najnovejšim janikarjem. Enako so hoteli doseči s kmetskimi izobraževalnim društvom v Štorijah. Ker se jim to ni posrečilo, so na-

padli s silo nekatere člane društva in so preprečili vsako nadaljino društveno delovanje. V Dolenji vasi so na enak način ustavili vaje in nastope tamburaškega zbora. V Sežani je povabil podprefekt Avian in tenente milice Grazioli mlade vaskne fante k sebi in jim izjavil, da privoli v ustanovitev društva, ako ne bodo imeli nobenih stikov z Zvezzo mladinskih društev in s Sportnim Uduženjem v Trstu in ako bodo gojili v okrilju društva tudi vojaške vaje. Nekateri mladeniči so se žal vdali obljubam, ki so jim obetala nebesa na zemlji. Gotovo se bodo v najkrajšem času kesali svojega koraka, ko bodo spoznali pravi vzrok nepričakovane ljubeznivosti.

Tudi staro godbeno društvo pri Sv. Križu pri Trstu so skušali pritegniti v fašistovski sindikat. Člani tega društva pa so ostali zvesti svojim načelom in so se rajši odločili za razpust društva. Večjo srečo pa je imelo godbeno društvo v Nabrežini, ki je prešlo kar dvojje vabil, eno v fašistovski sindikat, drugo pa od tamšnjega podeštata, naj postane godba občinska. Izmed dveh so si seveda izbrali manjše zlo in so postali občinska godba. Stalni predsednik bo odslej vsakokratni podeštata, ki ga imenuje osrednja vlada.

Preganjane učiteljev. Šolska vodstva so zopet prejela poziv da morajo vsi slovenski učitelji ponovno položiti izpit iz italijanskega jezika, in sicer tokrat pismeno in ustno v prvi polovici avgusta. **Italijanske knjige za Dalmacijo.** V soboto 24. pr. m ob 17. uri so naložili na parnik »Taranto« v Trstu 30 zabojev italijanskih knjig, ki tvorijo prvi kontingent, ki jih pošilja univerzitetna fašistovska skupina italijanskim knjižnicam v Dalmacijo. Knjige spremlja skupina italijanskih visokošolcev in drugih prijateljev akcije.

Otroški vrtec društva »Italia Redenta« v Klanu v Istri. Znano raznarodovalno društvo »Italia Redenta« (»Rešena Italija«), kateremu predseduje sama vojvodinja D'Aosta, je otvorilo v nedeljo 25. pr. m. otroški vrtec v Klanu v reški pokrajini. Slavnost je bila združena z razglasitvijo klane za občino. Prisotni so bili reški prefekt Komendant Vivorio, Grande oficiale dr. Aldo Mayer, kot zastopnik vojvodine D'Aosta, zastopniki sosednjih občin, milicijari, med njimi žal tudi domači, šolska mladina in drugi »gostje«. Dr. Mayer je v svojem govoru poudaril na kratko delo »vere, ljubezni in bratstva«, ki ga izvršuje »Italia Redenta« v obeh krajih. Oglašil se je k besedi tudi Rečan Host-

Venturi. Po slavnosti je bila prosta zabava. Najprej je pogostil udeležence v svoji lovski vili princ Schönburg-Waldenburg, ki je, kakor znano, pred kratkim odstopil v posest Snežnika snežniškemu princu »Principe del Novoso« Gabriellu d'Annunziju. Nato so bili vsi gostje občinskega komisarija dr. Benussija.

Se nekaj o zdravstvenih kolonijah. Ponovno smo že pisali o teh kolonijah, ki pod krinko človekoljubnosti zasledujejo zgolj raznarodovalne namene. Italijanski listi pa se celo tako daleč spozabljajo, da zasramujejo uboge slovenske otroke, ki so se dali zvabiti v njih mreže. Tako jih imenuje »Piccolo della Sera« v članku, kjer opisuje življenje v ferijalni koloniji v blivši trdnjavi Stola pri Puli, naravnost divjake in čudi se, kako tuji otroci v nekaj dneh skupnega življenja in igranja z mestnimi otroki, izgubijo kakor po čudežu svojo divjaško prevlado in da postanejo živi in koražnji kakor mali pariški »gamins«.

Dopisli.

Dne 18. julija je Franc Lisjak, posestnik v Dolenji Branici, pripeljal domov tri vozove sena. Ko grede proti domu z naloženimi vozovi, vidi prvi voznik, Benko Edvard, ob mostnem držalu naslonjeno dvokolo, in da je lastnik F. Furlan iz Manč št. 14, je oddaljen kakih 5 m v pogovoru z nekim dekletom, ne meneč se za dvokolo, ki mu ga široko naložen voz sena lahko potegne pod se in uniči. Voznik opomni kolesarja, da naj si čuva svoje dvokolo, a ta mu odvrne: »Če je polomiš, je boš plačal!« Voznik nadaljuje svojo pot, voz pride do dvokolesa, je potegne pod se in odloži ročaji. Kolesar zahteva odškodnino, a nihče mu je neče poravnati, ker je sam kriv, da se mu je pripetila nesreča.

Franc Furlan gre javit zadevo na orožniško postajo v Rihemberk, od koder se kmalu vrne z dvema karabinerjema. Moža postave nista preiskovala, kje je pravica, pač pa sta se zavzela za kolesarja, ker ta je tožil in mora biti na vrhu. Ker je bila nedelja, narodnih veselja itak ni več, a ljudstvo je želino kakršnešbodi komedije, zato se zbere kmalu prebivalstvo cele vasi. Obkrožena moža postave si mislita da in hoče ljudstvo ziniti in v silnem strahu grozita s samokresi. Odvedeta naša junaka s seboj na orožniško postajo v Rihemberk Edvarda Benko, kjer ga obdrže do drugega dne dopoldne.

V ponedeljek jutitrai (10. julija), pomislite, pridejo v vas, ki je do sedaj slovela kot zelo mirna, aidovski orožniški tenente s tremi orožniki na konjih in trije karabinerji rihemberški s svojim brigadirjem. Začelo se je zasliševanje in izpraševanje. Karabinerja, ki sta bila prejšnjega dne v vasi sta napravila takšno ovadbo do je spominjala na revolucijo zato se je poklicalo z veliko naglico aidovsko orožništvo na pomoč.

Vemo, da je bil za karabinerje zelo težak položaj, ker niso mogli ničesar dobiti, kar bi spominjalo na grozno revolucijo, a radi lepšega odvedejo na orožniško postajo v Rihemberk Franca Lisjaka, Ludvika Trobeca in Antona Abrama.

Četnici!

Vaš nadvse discipliniran in požrtvovalen nastop v Kranju dne 1. avgusta nam je priboril ugled in sijajen uspeh. Izrekam vam svoje polno priznanje in zahvalo v imenu organizacije. Bodite i nadalje uverjeni, da je ni sile, ki bi uničila Orjuno, dokler bo njeno orožje požrtvovalnost, poštenost, odločnost in sloga. Vse te čednosti, ki morajo dičiti vsakega Orjunaša, ste v Kranju v polni meri pokazali. Čuvajte jih tudi nadalje, do končne zmage.

Zdravo!

MARKO V. Č.

Vsi hudodelniki so ostali tam do večera, zvečer pa so uklenjene in zastražene, kot roparsko tolpo, odpeljali v aidovske zapore, kjer so ostali do obravnave, ki se je vršila v četrtek, dne 27. julija. Vsi revolucionarji so bili popolnoma oproščeni, ker ni manjkalo prič, ki bi zagovarjale njih nedolžnost. Pripomniti je treba, da se je to pripetilo naivnež radi tega, ker prihajajo med nas ljudje, ki ne razumejo našega jezika. Največje zadoščenje jim je, da moža uklenelo in žencelo, če tudi ne vedo čemu. Kdo naj povrne tem ljudem, ki so po nedolžnem sedeli v zaporu, stroške, zamudo časa in pa sitnosti. Furlan Franc, kolesar, pa je obsodjen, da si mora sam popraviti dvokolo.

baš malo sovraštvo proti kleti Orjuni. Pričelo se je vrtanje in razpravljanje o razpustu Orjune. Stvar ni šla leno izpod rok, ker se je vsa poštena javnost bunila proti temu tentativu najsvetejših idealov prošlih generacij in uničenju organizacije, katero je rodila samo ena želja — koristiti domovini.

Orjuna v Kranju.

Poleg nučnih zahtev zapadne veselje, da se ljubljansko Orjuno takoj razpusti, je igrala nemalo vlogo tudi činjenica, da so danes pri državnem krmilu ljudje, katerim je silno ležeče na tem, da se rodoljubni duh v narodu, kar najbolje zaduži in da se onemogoči sleherni mogočnost odbrane proti absolutni eksploataciji narodnih mas. Ti ljudje so videli v Orjuni največjo zapreko svojega razmaha vse od tedaj, ko je z odločno gesto nastopila proti milemu detetu čike Baže in stopila v naiostrejšo borbo z radikalno vitežko vojsko. Ustanovili so proti Orjuni samostojno organizacijo Srnao, ki je imela za glavni cilj udariti orjunaški pokret. Srnao pa je na veliko žalost njegovih pobornikov financirali v častnih članov popolnoma skrahiral ter ostavil po borbi Orjuno še okrepljeno in afirmirano. Zbog tega je bilo potreba pričeti z največjim absurdum, kar jih zaznamuje na njih sicer bogata naša politična zgodovina — to je s tem, da se je pričelo izrabljati državno oblast v borbi proti Orjuni. Izrabljanje je bilo previdno in spočetka zakulisno, jasnejše oblike je zadobilo za kongresa v Beogradu, kjer revolucionarne radikalne čiče niso mogle več prikrivati svojega očitnega nerazpoloženja proti Orjuni. Kot vladna stranka so odklonili sleherni pomoč Orjuni, obenem pa dosegli tudi to, da je Krona odnotovala v Topolu kjer je pozneje vendar nadvse ljubeznivo sprejela glavne reprezentante Orjune. Dosegli pa so navzlic temu svoj namen, da so onemogočili desetstosem jugoslovenskih nacionalistov dostojno pozdraviti njihov edini uin nado. Po beograjskem kongresu je negodovanje radikalne rastle od dne do dne v geometrični progresiji in dobilo iako pomoč še v radičevcih, ki so prinesli v vlado seljaške demokracije in sporazuma tudi ne

Končno so se gospodje le odločili za razpust in porabili v to svrhu nesrečne dogodke v Prešernovi ulici. Kar se nista drznila Korošec in Davidovič, to je izpeljal zajedno z vernim drugom Radičem, dr. Ninčič, ki je vrgel v ta namen na tehtnico ves svoj že dokaj okrnjeni ministrski prestiž. Najsi so bile od popolnoma nevtralne strani podane točne informacije vendar se je posleglo pomera primernih za preganjane komunistov in pričelo s postopanjem, ki bo ostalo unicum v poslovanju naših političnih upravnih oblasti, katere so morale pletiti slike kralja Petra in Aleksandra ter se z vso energijo vreči na iskanje pod zaplembo spadaiočih državno-barvnih praporov Orjune. Ker je bila s tem čudno žalostnim postopanjem započeta z duhom sedanega režima skladna pot iz absurda v absurd, je razumljivo, da je morala priti končno do tega, da je moral edini slovenski soborec Petra Mrkonjića ostati za žandarjskim kordonom in gledati kot vsi njegovi bratje Orjunaši, kako polagaio vence na piedestal spomenika oni, ki so se pred desetimi leti taistega Petra Mrkonjića sramotili in grdili s samo njim dano zlobo in perfidnostjo.

Konstatirati pa moramo na tem mestu, da je bil tega viska absurdnosti kriva samo Ljubljana iz katere je šel neki gospod v Beograd in opozoril pristojna mesta na eventualni mogočni nastop Orjunašev pred Krono in narodom. Ki bi znal ob tej priliki dostojno dokumentirati svoje mišljenje o razpoloženju

rode. Pred menoi je vstajala v duhu cela armada okostniakov vseh anih, ki so pod obzidjem Trogira že poginili, Grki Rimljani, Goti Vandali, Bizantinci, Benečani, Hrvati s Krešimiro, Madžari, Saraceni, Tartari, domači spori, boji s Šibenikom, Genovčani, Bosanci, Francozi, Avstrijci, Italijani in končno Jugoslovenci. Kakšen pisani metež in zgodovina molega rodu? Kje ste sedaj vi, ki se na potu od pošte do Figovca izpružete in penatite, da vidite, kako je iz borb in krvi rastle zgodovina spomenikov polna in stranic popisanih z velikimi deli? Vsa kamen govori več, kakor stoletja našega robovanja in tlačanja, ki poznajo samo upore kmetov. Vitovca plačane pohode in sramoto protireformacijskih ekscesov. Nisem kosmopolit in ljubim našo grudo ter nie rod, nikdar pa ne bom precenival njegovih del in zgodovine iščoč zlata tam, kjer ga ni.

Stolnica je ena sama zakladnica umetniških predmetov zbranih tekom stoletij v njenih zakladnicah. Najbolje mi je ostal v spominu kip sv. Pavla v stranski kapeli, ki po-

Vzor vseh vrst mila

Schichtovo milo znamke „Jelen“.

Že desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schichtovo. Kadar hoče proizvajalec mila, svoje milo kar najbolj pohvaliti, ledaj povdari: „Tako je dobro, kakor Schichtovo“. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo „tako dobro, kakor“, temveč Vi uporabljate

najboljše,

namreč Schichtovo milo, ki je edino pravo

z znamko „Jelen“.

LISTEK.

A. V.:

Dalmatinske poti.

(Dalje.)

Med temi zidovi je cesaroval tudi leta 475. po Gotih razkronjeni cesar Julij Nepos in razmišljal v neprostovoljnemu asilu minljivost sveta, dokler mu ni pomagal na oni svet Odivil, ki se je polastil Dalmacije. S krvjo priboriemo zemljo navadno odiemljeio i s krvjo in tako je padel tudi Odivil leto pozneje pod Odoakarjem. Od njegove smrti pa do leta 639., ko je padla Salona v roke Gotov ni o Splitu čuti v povestnici nič posebnega.

Med zgodovinskimi razmišljanji sem prišel do Peristila, ki me je globoko zadivil po nekovi impozantni veličini in še ohranjeni krasi. Ker je Peristil nekako središče cele palače sem moral šele z njega poimeti vso obširnost Dioklecijanove palače katero so po avarskem razrušenju Salone pregradili

pribegli Salončani v malo mestece. Bogati Salončani so zgradili v ozidju Dioklecijanove palače povsem nove hiše, revnejši so zasedli niene stolpe, najnižji plebejci pa so se zadovoljili s podzemeljskimi luknjami. V cerkev pa so izpremenili kar tempelj Diane, ki sliči še danes povsem na staro antično svetišče.

Pogledal sem malo v cerkev, kjer je pel pri šolarski maši dobro izšolan šolarski zbor prav harmonično večno leni »Gospodin pomiluj«, ki mi je segel v mistični temini prastare bazilike globoko v dušo.

Čudno in nerazumljivo je razpoloženje, ko človek čute tako po večnem latinskem zategovanju šenklaških korarjev, milino zvonke besede svetcev Cirila in Metoda pri službi božji. Za menoi je stal neki Italijan in mrko šepetal spremetlivalcu, razodevaoč mu negodovanje nad staro slovensko službo božjo v italijanskem neodrešenem Splitu. Govoril je komaj slišno in vendar se mi je zdelo, kakor da bi iz njegovih ust govorili vse nečesti zlototie in nadaduvani farizeji, ki golče onstran Gorjancev in Sotle polni

mržnje proti »vedbi staroslovenščine v naše cerkve.

Iz cerkve me je namerila pot v Putnički ured, kjer sem se sestal z vedno neumornim bratom blagajnikom Direktorija Jerko Čulicem. Posla je imel čez glavo, da sem sam ogledoval mavčev osnutek Dioklecijanove palače pri katerem sem izvedel, da je bila palača kvadratastega lika s stranicami 216 in 179 metrov. Dahe, da je bilo zidovje zgrajeno iz velikih pravokotno obdelanih kvadrov apnenca. Stran proti morju je bila okrašena s 50 stebri, ki so tvorili vzdolž celega pročelja krasno galerijo. Nekaj teh stebrov sem bil tudi pozneje opazil v obzidju. Palača je imela tri vhode z zlatimi, železnimi in navadnimi vratni, ki so bile vse seveda dobro zavarovane z osmerokotnimi stolpi. Preko cele palače sta bili speljani pravokotno dve ulici, kateri sta se sekali pri Peristilu.

Imel sem že preveč historije. Naglo sem se poslovlil od okusno opremljenih prostorov Putniškega urada ter si poiskal prostor v kavani »Central«, kjer me je že čakal

br. Marko in z njim Valentin Zic. Zgodovina se je umaknila perečim vprašanjem dnevnega življenja in našega pokreta.

III.

Trogir! Prvi človek, ki ga srečam, me stopim iz avtomobila, je bil zgodovinar in stari narodni borec, ki je moral prebiti štiri grenka leta v mariborskih ječah zajedno z drugimi rodoljubnimi Dalmatinci. Pozdravil nas je kot podpredsednik Orjune in nas povedel k ogledovanju znamenitosti staroslavne Trogira, ki je za ljubitelja umetnosti nadvse zanimivo mesto.

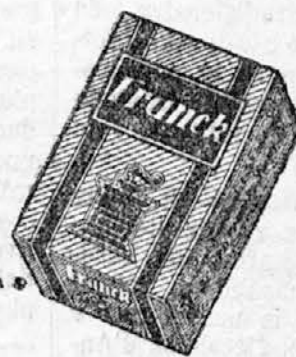
Mesto teži zelo slikovito na otoku med celino ter otokom Čiovo, na katerega vodi železni okretni most. Ustanovljeno je bilo nekako l. 380. pred Kristom in je najstarejše dalmatinsko mesto. Gospodarjev je imel cel ducat. Dosledno pa se je vedno branil Benečanov in se vezal proti njim z vsakomur. Zgovorni vodnik nam je napovedal niz letnic v katerih je doživelo to malo mestece najraznovrstnejše udarce in doživljaje, vesele in tragične pri-

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridatek.

Pilača s Prvim Franckom vas zamore stalno zadovoljevali.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

naprami foliko obrekovani Orjuni. Beograd je bil o eventualnem nastopu Orjuna že pred prihodom tega gospoda prav točno informiran v vseh podrobnostih. Imel ni nikakega pomisleka proti meni manifestaciji, v kateri je videl pri vsej zavisnosti od Rima samo tiho in dovoljeno demonstracijo proti onim, ki se vrtajo že v naša suverena prava in do popolnosti izrabljajo slučajno njim v prid prihajajočo konstelacijo. Obveščeni so bili o tem, da Bledom tudi ostali krogi, ki niso položili nikakega protesta, nego se čisto strinjali z nastopom patriotske organizacije Orjuna sestavljene iz izvenljubljanskih Orjuna. Ne sodimo, ampak samo konstatiramo, da se je to mišljenje korenito izpremenilo šele po akciji iz Ljubljane, ki je dosegla, da je bil izdan strogo zaupni odlok na vse žandarmerijske stanice in sreska polglavarstva zemlje.

»da je treba zaprečiti Orjuni za vsako ceno dostop v Kranj, kjer se udeležijo Dvor odkritja spomenika kralju Petru Osvoboditelju in uporabiti v ta namen makar i orožje!«

Original tega sramotnega ukaza se nahaja pri nas na varnem mestu in bomo ob ugodnem trenutku z njim postregli še njegovim duševnim očetom. Kako je na vplival celo na poštene radikale znači to, da je bil poznan v Beogradu še preje skoro kakor ga je v potu svojega obraza šifrirala Ljubljana za sreska polglavarstva. Na podlagi tega odloka je bila izdelana potem ona poznana odredba ljubljanskega policijskega ravnanstva, v kateri se brez nadaljnega brez zakonite podlage in navedbe vzroka preobvedule Orjuni in Orjunašem sleherni nastop v ljubljanski oblasti in degradira isto na stopnjo, katere zadnjih makedonskih oblasti, kjer so dnevali uboiti in vpadli kačakov na dnevnem redi in kjer pri vsem tem Orjuna nemoteno vrši svoje velika poslanstvo.

Posledice te nezakonite in protustavne najprimitivnejših pravicam v obraz blife odredbe so se izkazale v vsej goloti še isti dan, ko je morala ljubljanska policija aretirati uniformirane Orjunaše zbog tega, ker so se ne vede za v soboto jutraj, to je dan pred proslavo izdani odlok, pripeljali na odkritje spomenika Kralju Mučeniku v krojih. Usodepolne pa bi lahko postale radi njihovih strašnih konsekvenc da ni razpuščena Orjuna nazvlic te nemarno kasni odredbi še pravočasno obvestila vse razpuščeno članstvo o nevarnosti, ki mu preti, če se udeležijo proslave v krojih.

vsem sliči na impozantni Meštrovčev Maruličev spomenik v Splitu. V zakristiji mi je porzel obvisel na stari olinasti sliki slikani na grafit. Portal katedrale pa krasi lepo izdelani reliefi iz življenja Odrse-nika.

V Trogiru je vsaka hiša muzej in tako sem pogledal samo v dvoje, troje več. Videl sem tako v nalači Cippico, katere pralastniki izvirajo bojda še od Rimljanov Coepiov. (Eden mojih prijateljev je trdil, da so bili to čisto navadni slovanski Cepei) petelina turške admiralske ladie uplenjenega pri Navarinu in Venero čudne oblike, katera je krasila trogirski admiralski brod v tel bitki.

(Dajte prihodnjici.)

Kupujmo in podpirajmo izvrstno
Kolinsko cikorijo
domači izdelek.

Računski stroji.

THE REX CO., Ljubljana.

Obvestiti pa ni mogla več pravočasno članstvo nerazpuščenih mariborskih Orjuna, v katerih področju je prišlo notem do tega, da je morala policija poditi domov uniformirane jugoslovenske nacionaliste, ker bi se pregrešili s tem, da bi se v kroju poklonili spomenu Onega Kralja, zbog katerega je marsikdo med njimi tečal dolga leta v avstrijskih temnicah. Na neki postali niso hoteli Orjunašem sploh izdajati voz-nih kart za v Kranj. V Mariboru so hoteli protipostavno zaseči prapor mestne Orjune, kar so v Celju tudi storili s šoštanjskim, ki so ga zaplenili brez vsake pravne podlage in ga naravnost oropali. Več stotin članov je moralo zbog teh šikanacij kreniti domov in se odreči prisostvovanju pri nacionalni proslavi v Kranju.

O postopanju v ljubljanski oblasti omenimo samo to, da so morali orožniki sleči pri dohodu v Kranj vsakega Orjunaša, odnosno ga zapreti do prihoda prvega obratnega vlaka.

V KRANJU.

Vse te preventivne mere pa so se izkazale za čisto nemočne proti orjunaški volji in disciplini, ki jih je pozvala v Kranj preko vseh ovir. Izkazalo se je, da so imeli oni krogi v Beogradu, ki upravljajo policijo in politično upravo, pravilno mnenje, ko so opozarjali na debati o razpustu na delstvo, da ima Jugoslavija desetkrat premalo orožnikov in policajev, da bi morala uresničiti v praksi razpust eminentno nacionalne organizacije kot je Orjuna.

Orjunaši so bili na mestu! Bruhali so jih prihajajoči vlaki, dovažali so jih vozovi, avtomobili in izvijali so se iz temnih gozdov bližnje kranjske okolice... Prispeli so vsi! Od ponosnih četnikov Trilavškega bataliona, iakih Kranjčanov, iunaskih Snežničnikov, discipliniranih Ljubljancev, številnih Trbovelčanov, odločnih Posavčanov in oduševljenih Dolenicev. Zajedno z njimi pa so se zivali v močno tisočglavo ednico i vrli Mariborčani in bratje z one strani zapadnih in severnih granic, ki so se zavedali, da jim je mesta samo med Orjunaši! Mrko, napeto je bilo njih razpoloženje. Prihajali so iz gozdov, poliatovaren, rudnikov, trgovin, železnice, skladišč, pisaren in vseh stotarih lokalov, kjer se ubijalo leto in dan v borbi za vsakdanji kruhek, da bi stopili i oni, ki so nosili svetli lik Kralja Mučenika v srcih v najtežobnejših dneh svojega življenja, zadnji med zadnjimi in položili v svojem in onih tam preko imenu trnjeven venec pred Njegov spomenik. Verovali so vani in se borili v tej veri sami proti vsem v dnehi, ko je 95 odstotkov tistih, ki mu danes pojo slavo iedva vedelo, da je kraljeval tedaj v Beogradu. Oni, ki so ga pa poznali, so pa črpali svoje znanje iz »Slovenca« in »Simplicissima«. Z njegovim imenom na ustnih so šli v avstrijske kazemate, pod vislice, preko front v dobrovolice, z njegovim imenom so mirno pretrpela najhujše muke svetovne morije in se vračali zmago-slavno v odrešeno domovino.

Sedaj pa so jih ustavljali z bajoneti in naperjenimi puškami ter jih gonili kakor pse domov, ko so prihiteli, da svobodni v svobodni domovini izkažejo svojo počast svojemu večnemu Vzoru. Za vse je bilo dovolj prostora od Jungschützov, avstrijskih denunciantov, črnožoltih bivših netolizcev pa še do danes vse preje, kakor nacionalno in državno mislečih kreature. Samo zanje — jugoslovenske nacionaliste ni bilo mesta, od kjer bi smeli z offcielnega prostora upreti svoje tegobnega razočaranja prepolne oči v lik Kralja Osvoboditelja in mu povedati, kako se ruši sedaj to, kar je on s tolikimi bridkostmi izvoledal in strašen obupni srd jih je pelal in strašen obupni srd jim je pelal do dna srca.

MANIFESTACIJA.

Nestrpnost je rasla od sekunde do sekunde in bati se je bilo v resnici eksplozije duš, ki bi utegnili povzročiti marsikateri britki trenutek oficelnim in neoficelnim aranžerjem proslave. Ta hip je prikorakal preko slavnostnega prostora veliki čelnik br. Marko z dvema četnikoma, brez surke v beli srjači, ki se je vpijoče odbila od črne ofrakanih in ocilindranih reprezentantov naroda. Završalo je v vrstah in dvignil se je do neba četniški pozdavi voditelju — jugoslovenskemu dobrovoljcu, ki mu ni bilo dovoljeno prisostvovati odkritju spomenika, dočim so oni, ki so bili še pred dobrimi par leti notorični komunisti in ki so bili leta 1919, razbili toliko obetajoči kongres jugoslovenske nacionalne omladine.

Pričeli so padati klici: **Živela svoboda! Živel kralj Peter, vzor jugoslovenske revolucionarne omladine! Živela svoboda kralja Petra! Doli tiranija habsburških himnopolcev! Živela močna in edinstvena Jugoslavija!** Klicanje je pretresalo vso okolico in napolnilo ozračje z dokazi volje Orjunašev, da jim ni mogoče nataktni nagobčnikov. Sporedno z oduševljeniem nacionalistov na je raslo vznemirjenje in zaprepačenje odgovornih faktorjev. Govorilo se je celo že o nekem nameravanem prodoru Orjunašev skozi kordone. Naenkrat sta zavrhrala nad glavami borcev dva črna hrala z mrtvaškimi glavami in devizo »Svoboda ali smrt!«, ki sta bila tokrat prvič razvita kot četniška prapora. Štaba oblastnega čelnika ljubljanske oblasti.

V istem hipu je pristopil k Orjunašem soborec Petra Mrkonjića stari Aleksander Toman z besedami: »Moje mesto je samo med Orjunaši ako ne nuste njih pred spomenik kralja Osvoboditelja potem nima zmisla tudi zame hoditi tla!« Njegov prihod so Orjunaši burno pozdravili, je pa tudi najlepši dokaz, kako podlo je pisanje onih listov, ki se drznejo trditi, da so bili med Orjunaši sami mladci.

Med tem so se prerili skozi vrste Orjunašev trije orožniki, stopili pred velikega čelnika br. Marka z zahtevo brez navedbe vzroka in zakona, da jim izroči prapora. Sprejeli pa so rezki odgovor: »Prapori niso moji. Doiščite jih in vzemite si jih!« Orožniki so pričeli z iskanjem, ki je trajalo precej časa, dokler ni eden izmed njih zagrabil konico prapora. Vnela se je ogorčenje borba, v kateri so pokazali Orjunaši, da ne more imeti praporov nikomur. Prapor, ki so ga že imeli orožniki, so iztrgali razstrzanega iz njihovih rok z zlomljenim drogom in ga zasčtili do tremotka, ko je prišel med njimi vrli nacionalni borec kranjski župan Ciril Pirč in jim zagotovil, da jim ne bo nihče jemal praporov med svečanostjo.

Po tej borbi z orožniki je prišlo še do par incidentov v slučajih, ko je neki komandir ometovano ukazal aretirati nekatere Orjunaše, kar seveda ni moglo izvršiti. S prihodom Kraljeve dvojice je bila posvečena vsa pozornost samo nji. Z orjunaških vrst se je vzdignil ob kraljevem prihodu orkan pozdravov Kralju in Jugoslaviji, kar sedaj oni, ki so bili še pred desetimi leti kleti sovražniki Karadjordjevičev obsojci, kot skrajno netaktnost!

ORJUNAŠKI VENEC.

Pri polaganju vencev je Orjuna zopet z odločno gesto pokazala, da se je ne more skriti za postavljenimi kordoni. Hotelo so z utajenim oficelnega venca izbrisati Orjuno iz vrst organizacij, ki so polagale vence. Ona pa je vkljub temu položila svoj venec tako, da je imela tisočglava množica priliko videti in čuti, kako ni mogoče utajiti razpuščen Orjuna. Videli smo učinek tega odločnega akta in z njim smo zadovoljni, niasi se je neki gospod tisti trenutek močno prizadeval po-

tlačiti enodušne vzklike Orjuni, ko je padel venec na spomenik s klicem: »**Petru Mrkonjiću razpuščena Orjuna — Živela Orjuna!**« Sodba, ki so jo ustvarili o tem činu naši raznoimenski prijatelji, pa nas absolutno nič ne zanima, ker nismo radi njih položili na oni način, za katerega nima patriotski in dinastijski Karadjordjevičev od nekdaj vdani »Slovenec« izraza ogorčenja.

Po končanem polaganju vencev se je spontano razvila orjunaška povorka od »Narodnega doma« proti župni cerkvi, na čelu z bratom Markom, ki so ga nesli na ramah razžarjeni četniki med mogočnim prepevanjem orjunaških koračnic. Gromovito so odiekavale besede, kad izvešne šalal, kucne čas, avo samo zovi nas in plašile dušice, katerim se sedaj sanja, da smo se zakadili med tiste prapore, ki so bili verni drugu Onega, s katerim so leta 1914, divjali klerikalni srbožeri po ljubljanskih ulicah. Gromoviti je bil tudi pozdrav bratu Marku ko je stopil na stopnice župne cerkve in pozdravil zbrano tisočglavo do fanatizma razpaljeno maso Orjunašev.

Pomoz Bog četniki! (Bog ti pomogel je zagrmelo po trgu).

Ta, ki mu je danes staroslavni Kranj odkril spomenik je eden največjih borcev naše jugoslovenske ideje. On je posvetil vse svoje življenje v dosego našega cilja in sad njegovega delovanja je naša Jugoslavija.

Kakor v svetlo zvezdo vodiljo so gledali vedno jugoslovenski nacionalisti v njega. Prvi so bili oni, ki so ga že na Dunaju, ko je hitel v naš Piemont pozdravili kot Jugoslovenskega kralja. Oni so z veseljem sledili njegovemu delovanju, ki je rušilo mogočno Avstrijo, oni so se radevolje odzvali njegovemu klicu na krvavo kolo, ki je osvobodilo Staro Srbijo, oni ga niso nikdar zapustili, sledili so mu tudi takrat, ko so ga na strašni Golgoti zapustili današnji vladodržci z državnimi blaginjami vred.

Časi so se spremenili. Danes so se zbrali v Kranju premnogi, da proslavijo odkritje njegovega spomenika, ki so ga še nedavno prezirali, psovali in zasramovali. Vsepi tem je dovoljen svečan pristop k njegovemu spomeniku, ni pa dovoljen nam, jugoslovenskim nacionalistom, ki smo se z njim borili in ustvarjali to državo. Današnja vlada je zabranila Orjuni pristop, da se pokloni manom svojega velikega voditelja borca. Nihče pa Orjuni ne more zabraniti, da ne vzklikne z gromovitim glasom svoi trikratni »Kralju Petru Osvoboditelju Slava! Slava! Slava!«

Nihče ne more zadušiti vzklika njegovemu nasledniku Kralju Aleksandru I.: Zdravo! Zdravo! Zdravo!

SKLEPNA PRIPOMBA.

Nastop Orjuna v Kranju je sprejela vsa javnost z največjim odobravanjem. Doznali smo, da se celo oni, za katere se skrivalo sedaj lice-merski jugoslovenski mučeniki glas-ski okoli SLS popolnoma zadovoljni z akcijo Orjuna in da na nadle neke besede: Orjuna je radila sčvim ispravno! Ta ugotovitev je za nas zadosten argument, da je bil naš nastop umesten in pravilen. O razpoloženju javnosti moremo reči, da še nikdar ni bila tako sklenjena za nas, kakor to pot, kar priznava i indirektno celo sam »Slovenec«. Ko bridko razžaloščen nad tem, da je javnost tako brskirala njegove ljub-ljenčke, konstatira, da so v »Narodnem domu« neprestano svirali orjunaško himno! Baš to igranje in pri-zori, ki so se odigravali po vsakem zaključku orjunaške himne, so bili dovolj mogočnega ukaz, kako je sodil narod »o divljanju Orjuna«. I. T.

Službene oblake.

Posobne oblake za četnike je izposloval br. veliki čelnik Marko v Splitu in si jih morejo bratje četniki

nabaviti pri njem za minimalno ceno 250 Din komad. Oblike so čisto nove in sestole iz volaškega sukniča, hlači in ovliaki.

Značka za četnike in četne komandirje je preiel br. Veliki čelnik in jih razpošilja njegov štab po povzetju za ceno 6 Din komad. Pozivamo četnike, da se manie takoi nar-roče.

Kronika.

Italijanski konzulat se preseli, kakor smo čuli, na Erjavčovo cesto v bližino vladine palače. Umestno bi bilo, da se zgradi med obema uradoma poseben hodnik v svrhu še intenzivnejšega sodelovanja in najintimnejših vez.

Italijanski konzul se ni hotel udeležiti razkritja spomenika kralju Petru v Kranju, kakor je izjavil vsled tega, ker je »spomenik obrnjen proti Italiji. Ugotavljamo, da spomenika z ozirom na okolico sploh ni bilo mogoče drugam postaviti, pa pride laški šoven in vidi tudi v tem izzivanje. Mogoče bi še celo dosegel prestavitev spomenika, če tozadev no zagrozil g. Nimčić.

»Slovenec« moramo biti enkrat resnično hvaležni radi objektivnega poročanja o našem nastopu v Kranju. Vsi listi so ta nastop ali zamolčali, ali pa iz obzirnosti tako poročali kakor mi nismo želeli. Mi smo ravno želeli, da se za ta naš odločen nastop klub razpustu v polni meri čuje in to uslugo nam je napravil ravno naš kopitar. Iskrena hvala! Pri tem ga pa še opozarjamo, da je glede nameravanega napada na Orle in njihove prapore zelo v zmoti, kakor je bil v zmoti naš Marko, ki jih je iskreno pozdravil ko so ga bratje na rami-nih nosili, misleč, da ima pred seboj Sokole.

PRVI PRISPEVEK ZA POSTAVITEV SPOMENIKA KRALJU PETRU OSVOBODITELJU V KRANJU so zbrali naš taisti Orjunaši, ki so morali ob odkritju tega spomenika z daljavo »nazovati vse ceremonije. Zbran je bil ta prispevek 16. decembra leta 1923 pri Peterčku v Kranju na orjunaškem sestanku in le znašal lepo vsotico 800 Din. Na tem sestanku je dal svoj novič še tudi veliki čelnik br. Marko, ki so ga v nedeljo, dne 1. avgusta v zahvalo za to slekli žandarji in mu grozili »internacijo, ker je hotel počastiti spomin Velikega kralja.

Neumestna reklama. Tvrdka z železnino Zalta in Žilic na Dunajski cesti je imela v svojem izložbenem oknu velik samonemški letak z velikim tiskom. Nad tem letakom je visel še drugi tudi samonemški letak. Letaka sta vzbujala splošno ogorčenje mimoidočih zavednih Slovencev, dasi so se Nemci posme-hovali slovenski neumnosti potrpežljivosti!

Kirilov.

Branitelji tradicij slovenskega naroda člani Jugoslovenske orlov-ske zveze so imeli v zadnjem ilustrovanem »Slovencu« svojo veliko revijo, v kateri so razprostrli svet-ju na ozled vse svoje bogastvo. V kolikor se njih delo veže na smer-nice, ki se strinjajo z načeli njihovih duševnih voditeljev, naš prav nič ne tangira. Odkloniti moramo sporejanje braniteljev tradicij slovenskega rodu z Orli. Gospodje, med tradicije Slovencev ni prištevati agitiranje za »Jungschütze«, in vzpodbujanje k habsburškemu patriotizmu ob priliki početka nesrečne svetovne vojne. Med tradicije tudi ne spada notorično cepljenje narodnih sil, ki je bilo izvršeno z ustanovitvijo Orla, kot pendanta resničnemu branitelju slovenstva — Sokolu. Morda je po okusu jugoslovenskih Orlov branjenje in čaščenje tradicij slovenskega naroda v proslavljanju spomina prvemu in zadnjemu vojnemu ministru Slove-nije, ki je bil osebnost čestit človek, ampak po svojem delu za Koroško

tako žalostno netradicionalen, da ga je mogoče samo z orlovsko krotkostjo obdarovanim za to ministrovanje slaviti. Slovenske tradicije so stran, o katerih je težko in zelo opasno govoriti!

Le insigna principesche di Monte Nevoso so objavile zadnje italijanske ilustracije, ki kažejo, da gardski glumec se ni pozabil na Dalmacijo, koje zastavo je unesel tudi v svoji fantastični grb. Heraldika d'Annunzia nas sicer prav nič ne briga, priča pa kot nov dokument, kako dosledno rujejo veliki zavezniki proti integriteti naše države. Vendar navzlic temu trdno verujemo, da bo prišel čas, ko bo ostal od vse sedanje snežniške gloriole S. E. princu d'Annunziu samo še njegov grb.

Italijani nas dolže tatvine. Dočim bi morali biti Jugoslovenci po mnenju naših zapadnih sosedov vedno orokovičeni, kadar razpravljamo z njimi, pa si dovoljujejo oni napram nam ton, s katerim morda imponirajo sicilijanskim mafistom in somalskim zamorcem. Tako se je pred nedavnim časom klatil po Ljubljani neki sior Borghetto in »studiral« naše prilike. Obenem je poizvedoval tudi po delih, ki so ob izbruhu svetovne vojne izginili iz poznane tržaške Rivoltelle. O prilikah je konstatiral, da so zelo neprijazne in neznosne za visoko kultivirane latinske potomce in da zbor odločnega odpora proti invaziji Italijanov še močno cikalo na Avstrijo. Nas te njegove konstatacije prav vesele in jih jemljemo z zadovoljstvom na znanje. Odločno pa se ogražujemo pred podlo insinucijo plemenitega fašistovskega obrekovalca in lažnjivca, ki trdi, da skrivamo Ljubljanci »ukradene« Rivoltelline slike. Jugoslovenci smo siromašni ali pošteni narodi! Zadovoljni smo popolnoma s tem, kar je vzniklo iz naše srede in zemlje. V tem zadovoljstvu prav nič ne pogrešamo laških slik, katerih ne

marama niti kupovati, kaj šele kra-
sti. Poštena cenimo nad vse in zbog
nlega energično pribijemo, da ome-
njenih slik ni bilo nikdar v Ljub-
ljani! Ako so izginile iz Trsta,
vprašajte po njih one, ki so jih mo-
rali čuvati. Gotovo pa bodo vedeli
o njih povedati vsi, kaj tisti anti-
kvaristi, ki so tako splenditno pro-
dajali Jugoslovenom po Dalmaciji
ukradene umetnine.

ZRNA.

Kako se pospešila pri nas tujski
promet. Med tisoč greh, ki so jih
naprtili na naše glave in v breme
Orjuna je bil tudi ta, da Orjunašovi-
ramo po Bledu tujski promet in da
smo mi krivi, če ne prihaja v to le-
tovišče toliko tujcev, kakor bi bilo
sicer želeti. Osebito nas je obsipal
s temi očitanji »Slovenec«, ki ima
sicer drugače svoje posebno mne-
nje o tuisem prometu. Odgovorili
simo že tedaj primerno na te insi-
nuacije. Sedaj pa nas seznanja »Po-
litika« z zelo tipičnim slučajem, ka-
ko se pri nas podpira tuiski promet.

V Ameriki imamo dobrega pri-
jatelja g. Hamiltona Armstronga, ki
prihaja vsako leto za par mesecev
med nas iz New-Yorka na oddih.
Tako se je tudi letos pripeljal z av-
tomobilom do naše meje, kjer se je
prijavil pri pristojni carinarnici.
Imel je vse potrebne papirje v redu.
To pa vrlih mož ob meji ni zadovo-
ljilo, nego so zahtevali brez naved-
be vzroka od njega še 400 Din. Ko
je po položitvi te vsote zahteval
priznanico, mu je ni nihče hotel iz-
staviti. Prepiral se je nekoliko ča-
sa, nato zahteval denar nazaj in se
od peljal naprej ob meji, dokler ni
naletel na drugo carinarnico, kjer
so mu brez nadaljnjega dovolili prost
prehod brez plačila odlozih 400
dinarjev.

Jedva pa je g. Armstrong privo-
zil na Bled, že je imel opraviti z
novo afero. Vozeč se skozi Bled je

srečal izvestno gospodično Joske in
lo s predpisano hupo opozoril na
svoje vozilo. Gospodična se je v
resnici umaknila, a malo potem vlo-
žila tožbo proti g. Armstrongu,
»ker jo je s preglasno hupo tolkanj
oplašil, da je obolela, kar za celo
leto. Kot »Schmerzengeld« pa je
zahtevala 5000 Din.

Tako deistvo! Pričakuemo se-
daj samo, da proglasi list adnozve-
ličavna stranke slovenskega ljud-
stva, one izsiljevalce na meji in go-
spodično Joske — Orjunašem, da
bomo zopet za en prestopke proti
tuisemu prometu bogatejši.

IZOBČENJE BIVŠEGA SLOVEN- ČEVCA.

Razglas

Hisce declaramus, sacerdotem
Isidorum Cankar, Phil. Doctorem et
Professorem extra ord. in facultate
philosophia Universitatis Labacen-
sis, qui die 22. Septembris 1886, in
Sid in Slavonia natus et die 12. Julii
1909 Labaci presbyter ordinatus est,
iuxta Can. 2314 § 1. propter
apostasiam a fide christiana incur-
sisse ipso facto excommunicationem
speciali modo Sedi Apostolicae re-
servatum et iuxta Can. 2388 § 1.
propter attentationem matrimonii
excommunicationem latae senten-
tiae Sedi Apostolicae simpliciter re-
servatum. Ex Ordinariatu Epise-
copali Labaci, die 20. Julii 1926.

Andr. Kalan.
Vicarius generalis.

Ali po domače, da je duhovnik
doktor filozofije in profesor filozof-
ske fakultete ljubljanske univerze
izobčen iz cerkve radi odpadništva
in namere stopiti v brak.

Pri tej priliki smo naleteli na slo-
vensko ekskomunikacijo iz samo-
stana klaristini mekiniskega samo-
stana, ki se glasi:

»Per oblasti usiga mogočnega
večniga Boga, jenu svetiga Petra,

jenu Paula, negovih Apostolenu, Inu
skozi to večno nanno ali prekleto
prepovejmo, de obeden le te upričo
stoječe Divize, ali Nune od božje
Službe, katerimu su vu oblasti, je-
nu Pokoršene pod tem banderam te
čistite, nien ne bode odpellau, tud
nien blaga ne more proč oduzeti,
ali ukrasti, samuč to istu blagu ima-
ju v miru posesti. Ako kateri pak
se bode le tu naprei vzel kaj ukra-
sti, preklet bode noter V meisti, je-
nu na njivi, ali pulli, proklet bode
čuječ, jinu spijoč, prekletu bode,
kar bode jedou, jenu piou, proklet
bode hodeioč, jeno sedeioč, prekle-
tu bode nlega mesu, jenu nlega ko-
sti, jenu od podplatou do vrha gla-
ve, ja de neima imeti obeniga sdrav-
ja. Pridi zuper niena prekletvo tiga
človeka, katero je ta Gospod per-
pustel skusi Moyzezovo Sapoud
čez te hudobne Sinove Izraelske.
Bodi nien ime sbrisano unkraj usih
živih hukou, jenu s temi pravičnimi
neimaju sapisane bitti U nebesih;
bodi nien dell, jenu nien Erbšina s
Cainam, kateri je bil soiga brata
vmorou, jenu sa Dathanam, jenu
Abironam, tud sa Ananiam, jenu
Saphiram, sa Simonam tem velikem
zupernikam, jenu Judežam fratar-
jem, kateri je bil Gospud Boga pre-
dau, jenu sterneistimi, kateri su di-
ali Gospod Bogu: poide proč od
nas, tolih ninujenu pote mi nočemo
imeite recede a nobis, semitam via-
rum tuarum nolumus. Naj pride (pe-
reat) na ta soidne dan, naj nlega
požre ta večni ogen is hudiči vred,
jenu s negovimi Angele aku nesai

nebode povernou, kar je ukradou,
jenu aku k pobulšeinu ne pride. Sgo-
dise: sgodise.

Iz te ekskomunikacije je razvid-
no, da so včasih take zadeve tretji-
rali zelo ostro. Danes je stvar do-
kaj enostavnejša in je mogoče tudi
izobčenim brezvercem pisati v stro-
go katoliške literarne liste, ki jih iz-
daja katoliško tiskovno društvo in
tiska škofova tiskarna. Kaj bi le stor-
il danes pokoini goreči Mahnič, če
bi vstal od mrtvih in videl, kaj ta-
kega, dočim je on z nepojmljivim
žarom ubijal vzoruhovnika gori-
škega slavčka Šimna, ker je pel ta-
ko lepo, da ne more zardeti nad
njegovimi pesmimi nainedolžnejša
lilija.

Tempora mutantur in doslednost
je tudi pojem ki je že pred davnim
časom za večno zapustila tabor edi-
nozveličavne SLS.

To morate čitati!

Vsa damska in moška garderoba bo
zopet kot nova, ako jo daste kemično
čistiti in likati samo pri tvrdki

Jos. Reich
LJUBLJANA

Poljanski nasip 4-6:
Poizkusite in presenečeni bode!

Mati in sin.

Glej, sinko, primerjajva enkrat perilo, oprano
z **ZLATOROG TERPENTINOVIM MILOM**
s perilom, opranim z drugim milom!

Kakš a razlika!

Perilo, oprano z Zlatorog terpen-
tinovim milom, je res lepše, kakor
novo. Poleg tega sem našla v
Zlatorog terpentinovem milu

**že drugi zlatnik
po 10 frankov!**

IVAN JAX IN SIN

Ljubljana, Gosposvetska 2

Najboljši šivalni in plešni stroji.
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.
Ustanovljeno l. 1867. Vezenje poučuje brezplačno.
Posamezni deli koles in šivalnih strojev.
15 LETNA GARANCIJA.
Pisalni stroji „ADLER“.
Kolesa iz prvih tovarn „Dürkopp“,
„Strya“, „Waffenrad“, „Kayser“.

RESTAVRACIJA LJUBLJANSKI DVOR

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

PREMOG

Iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijsko podjeto in razpočava na debelo

inozemski premog in koks

vsa vrsta in vsakega izvora ter priporoča po-
srebno prvotni češko-avstrijski in angleški koks za
litarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni
premog in brikete.

N A S L O V:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/I.

Ant. Krisper

LJUBLJANA
Mestni trg 26

ZALOGA
galanterijskega blaga.

Tovarna čevljev

Lipski velesejem

največji velesejem sveta:

11.000 razstavljavcev iz 21 dežel
160.000 kupcev iz 44 dežel

Jesen 1926:

29. avgusta do 4. septembra

Tudi za Vas je obisk velikega pomena!

Podrobna pojasnila daje:

Castno zastopstvo

STEGU IN DRUGI
LJUBLJANA

Gledališka ulica šte. 8.

„SAVA“

opče osiguravajoče dioni-
čarsko društvo u Zagrebu

ustanovljena od jugoslovenskih denarnih zavodov: Prva hrvatska
štedionica, Hrvatska eskomptna banka in Srpska banka d. d. u Zagrebu, Jadran-
sko-Podunavska banka d. d., in Zemljaska banka d. d. v Beogradu, ter Zemljaska banka za
Bosnu i Hercegovinu v Sarajevu je prevzela v kraljevini SHS elementarna zavarovanja obče zavarovalnice
Assicurazioni Generali v Trstu. Lastni družbeni jamstveni fond brez garancij bank-ustanovi-
telje okroglo 80 milijonov dinarjev. **Generalno zastopstvo za Slovenijo v**
Ljubljani, Sv. Petra c. 2 posluje v vseh zavarovalnih strokah.

„CABA“

опче осигуравājuе диони-
чарско друштво у Загребу

GRADBENO PODJETJE ING. DUKIĆ IN DRUG

LJUBLJANA

Bohoričeva ulica št. 24

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpro-
stejšega do najmodernejšega. Tiska šolske, mladinske, leposlovne in
znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. —
Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in
reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole
Risanke, dnevniki in beležnice.